

KARD ÉS LANT

A TÖRTÉNELMI VITÉZI REND, PEST TÖRZSSZÉKÉNEK KULTURÁLIS ÉS IRODALMI HÍRLEVELE 2021. DECEMBER

Az egyházi év az *adventi idővel* kezdődik, közelebbről pedig advent első vasárnapjával. Ez nincs egy meghatározott naphoz kötve, de első alkalma mindig a karácsony *előtti 4. vasárnap*. Tehát az adventi idő négy teljes hét. A négy adventi vasárnap csak abban különbözik egymástól, hogy az első alkalommal megterítjük az Úr asztalát. Ettől eltekintve az egész adventi idő a Krisztus jövetelére figyelmeztet (advenio = jövök, eljövök; adventus = megérkezés, Krisztus érkezése).

Az adventnek négyes tekintetét kell figyelembe venni.

Először: Krisztus az, akinek eljöveteléről jövendöltek főként az ószövetségi próféták; az egész Ószövetség könyve végeredményben nem egyéb, mint Krisztusra irányuló előremutatás.

Másodszor: Krisztus az, aki a prófétai jövendölések szerint valóban eljött, megérkezett karácsonykor.

Harmadszor: Krisztus az, akit az állandó mában, a mindenkori jelenben naponta várni kell, hogy újból minden napon megérkezzen; a jövetelvárás tehát legyen a szívo állandó történése.

Negyedszer: Krisztus az, aki a maga idejében eljön ítélni eleveket és holtakat, amint ezt az Apostoli Hitvallás tanítja.

December 1.

A magyar rádiózás napja

1925. december 1-jén, du. 5 órakor a Rákóczi út 22. szám alatt avatták fel ünnepélyes keretek között a Magyar Telefonhírmondó és Rádió Rt.-t, amely e naptól kezdve - 95%-ban - közös műsort sugárzott. Vitéz leveldi Kozma Miklós a megjelent rangos vendégek előtt többek közt a következőket mondta: „A magyar kultúra fegyvertára erős fegyverrel szaporodott. Ez a fegyver a most meginduló broadcasting, amelynek jelentőségét ismertetni nem szükséges. Mindenki tudja mit jelent, különösen Magyarország mai helyzetében az, hogy a hullámokon keresztül minden határon túl eljut a magyar szó. Én a magam és az igazgatóság nevében kijelentem, hogy minden üzleti szempontot háttérbe szorítva, tisztán csak a magyar kultúra szempontját szem előtt tartva, fogjuk ezt a fegyvert kezelni”.

Három év alatt a Rádió kinőtte a Rákóczi úti stúdiót és 1928. október 25-én átadták a Magyar Rádió új palotáját a Főherceg Sándor utca 7. szám alatt. A Stúdió előcsarnokában fehér márványtáblát helyeztek el, amelyre Somogyváry Gyula a Rádió dramaturg-igazgatója, költői nevén Gyula diák versének részletét vették fel a Rádió céljáról, feladatáról:

*„Csak hang vagyok, csak szikra, gondolat
Millió mérföld, nékem pillanat
Atyám a villám: pusztít, öldököl
De engem markol emberi ököl.*

*S most hordom szét, hűségesebb szolgamód
A magyar dalt, a tudást és a szót,
Hogy akit sorsa szétszórt, szétszavart:
Eggyé forrasszak minden szál magyart!”*

December 3.

Az első Magyar Tudós Társaság megalakulása

Aranka György szobra Marosvásárhelyen

Elfogadott, tartósan működő, magyar nyelvű intézmény született: az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság, amely 1793-ban alakult meg Marosvásárhelyen. Tudós kezdeményezője Aranka György, a hasonló nevű református püspök fia volt. Az Erdélyi Kazinczyjának is tartott Aranka 1791-ben adta ki Kolozsvárott Egy Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság felállításáról való Rajzolat című röpiratát. A tudós társaság röpiratban kifejtett célja az volt, hogy intézményes keretek között biztosítsa az anyanyelv művelését és a nemzeti nyelvű tudomány felvirágoztatását.

Az 1791. évi kolozsvári országgyűlés elfogadta Aranka György javaslatát, de a királyi leirat nem hagyta jóvá a társaság alapítását. Végül gróf Bánffy György, Erdély kormányzója védnöksége alatt alakult meg 1793. december 3-án, titoknoka és „lelke” Aranka György lett. A társaság elsődleges célja természetesen a nyelvművelés volt, de bekapcsolódott a felvilágosodás korának általános tudománynépszerűsítő mozgalmába, valamint abba a küzdelembe, mely a magyar nyelvnek jogaiba való visszahelyezéséért s a nemzeti művelődés ügyéért Erdélyben is folyt. Terveik között könyvtárak, múzeumok felállítása, olvasótársaságok megalakítása, iskolák felállítása, tudományos és irodalmi művek kiadása, régi kéziratok összegyűjtése és ezek rendezése is szerepelt. Első kiadványuk 1796-ban jelent meg. Királyi jóváhagyás hiányában azonban nem sokan álltak a kezdeményezés mellé, a császári udvar rossz szemmel nézte a magyar nemesek szervezkedését, attól féltek, hogy a tudós társaság működése ellenük irányul. Így a társaság tizenhárom esztendő működés után, 1806-ban szűnt meg.

József Attila

*„Én egész népemet fogom
nem középiskolás fokon
taní-
tani!”*

*„S mégis, magyarnak számkivétve,
lelkem sikoltoz megriad -
édes Hazám, fogadj szivedbe,
hadd legyek hűségese fia!”*

„Igazi lelkünket, akár csak az ünneplő ruhánkat gondosan őrizzük meg, hogy tiszta legyen az ünnepekre.”

*„Bár munkádon más keres -
dolgozni csak pontosan, szépen,
ahogy a csillag megy az égen,
úgy érdekes.”*

*„Igazán
csak itt mosolyoghatsz, itt sírhatsz.
Magaddal is csak itt bírhatasz,
óh lélek! Ez a hazám.”*

„Jogállamban a pénz a fegyver.”

*„A nagy szavak nem érnek semmit,
Elszállnak, mint az őszi szél.
De a szeretet, ha tiszta szívből fakad,
Elkíséri az embert, amíg él.”*

„Az Isten itt állt a hátam mögött s én megkerültem érte a világot.”

*„Az én vezérem bensőmből vezérel!
Emberek, nem vadak -
elmék vagyunk! Szívünk, míg vágyat érlel,
nem kartoték-adat.
Jöjj el, szabadság! Te szülj nekem rendet,
jó szóval oktasd, játszani is engeddd
szép, komoly fiadat!”*

*„Számon tarthatják, mit telefonoztam
s mikor, miért, kinek.
Aktákba írják, miről álmodoztam
s azt is, ki érti meg.
És nem sejthetem, mikor lesz elég ok
előkotorni azt a kartotékot,
mely jogom sérti meg.”*

*„Én mondom: Még nem nagy az ember.
De képzeli, hát szertelen.
Kísérje két szülője szemmel:
a szellem és a szerelem!”*

*„A harcot, amelyet őseink vívtak,
békévé oldja az emlékezés
s rendezni végre közös dolgainkat,
ez a mi munkánk; és nem is kevés.”*

József Attila (Budapest, Ferencváros, 1905. április 11. - Balatonszárszó, 1937. december 3.) huszadik századi posztumusz Kossuth-díjas és Baumgarten-díjas magyar költő, a magyar költészet egyik legkiemelkedőbb alakja. „Minden, ami költészetünkben addig volt, beleolvadt József Attilába; minden, ami azóta van, vele kezdődik.” - mondta Hegedűs Géza.

Levegőt! című verséből ismerhetjük meg életfelfogását. Utolsó versszaka:

*Az én vezérem bensőmből vezérel!
Emberek, nem vadak -
elmék vagyunk! Szívünk, míg vágyat érlel,
nem kartoték-adat.
Jöjj el, szabadság! Te szülj nekem rendet,
jó szóval oktasd, játszani is engeddd
szép, komoly fiadat!*

oooooooooooo

December 06.

Myrai avagy Barii Szent Miklós püspök

Valószínűleg Kr. u. 245-ben született a kis-ázsiai Anatóliában, Patara városában; gazdag szülők gyermekeként. Korán árvaságra jutott. Kolostorba költözött, ahol nagybátyjának, Patara érsekének felügyelete alatt nevelkedett. Megszeretve a kolostori életet, a papi hivatást választotta. Anatólia fővárosában, Myrában telepedett le. Nem volt még harmincéves, amikor a város püspökévé választották. A Jacopo da Voragine által összeállított 13. századi legendagyűjtemény, a *Legenda Aurea* szerint: amikor a myrai püspök meghalt, a környék püspökei összegyűltek, hogy megválasszák az utódot. Éjszaka egyikük egy szózatot hallott: „Holnap délben állj a templom kapujába! Az első embernek, aki akkor belép, Miklós lesz a neve, őt szenteljétek püspökké.” És valóban, Miklós, aki Isten hűséges szolgája volt, miként előre megmondattott, eljött a templomba, és az égi szózat szerint – ámbár eleinte tiltakozott – megválasztották, és fölszentelték püspökké. Több mint ötven évig töltötte be a főpásztori tisztséget. 325-ben részt vett az I. niceai zsinaton. Minden vagyonát a gyerekek és a szegények, a bajba jutottak megsegítésére fordította. Egyszerű emberként élt a nép között, miközben tanított és szeretetet hirdetett. A betegeknek orvos volt, a szenvedőknek vigasz, az árváknak atya, a veszélyben lévőknek védelmező – mindenkinek minden szükségben gyors menedék.

oooooooooooo

December 8.

Szűz Mária szeplőtelen fogantatása

A katolikus hit része Mária fogantatásától kezdve mentes volt az áteredő bűntől. A keleti egyházban Anna fogantatása az ünnep neve, amelyet az első írásos emlékek szerint a 8. században még december 9-én ülték. A nyugati egyházban a 9. században tűnt fel az ünnep Nápolyban és Szicíliában, de a 10. század elején már Angliában is megtartották (valószínűleg a görög származású Szent Tódor canterburyi érsek szorgalmazására). Magyarországon III. Béla király honosította meg a 12. század második felében. A 13-14. század során – főleg ferences hatásra – egész Európában elterjedt a Szeplőtelen Fogantatás ünnepe. Rómában XXII. János (1316–34) idején kezdték ünnepelni. A Szeplőtelen Fogantatásról szóló dogmát Boldog IX. Piusz hirdette ki 1854. december 8-án, majd 1857. szeptember 8-án megáldotta és felszentelte a Szeplőtelen Fogantatás szobrát a római Piazza di Spagnán

oooooooooooo

Hild József

Hild József (Pest, 1789. december 8. - Pest, 1867. március 6.) magyar építész. A hazai klasszicista építészet egyik legnagyobb alakja, a reformkori Pest arculatának kialakításában meghatározó szerepet játszó építész.

Ma is látható a belvárosban a Szép utcai Cziráky-palota (a későbbi Nemzeti Kaszinó), a Marczibányi-palota az Október 6. utcában, a József Attila utcai Derra-ház, a Petőfi Sándor utcai Károlyi-Trattner-átjáróház, mely két udvarával a belváros legnagyobb lakóháza, a Honvéd téri Valero-gyár épülete (ma a Honvédelmi Minisztérium).

Budai nyaralói, a Hild-villa, a Csendilla, a Libaschinszky-villa nemes ízlésű, művészi alkotások. Ő tervezte a Mária Terézia laktanyát és a Császár fürdő belső udvarát.

Az egri székesegyház főhomlokzata

Építészetében fontos szerepet kaptak a szakrális épületek. Ezek között legjelentősebb a Páckh János által félbehagyott esztergomi főszékesegyház áttervezése és megépítése 1840-től. Legegyénibb az egri székesegyház lett. Mindkét bazilika ma is látható arculatát, kupoláját ő alakította ki. A református egyház a ceglédi és az „Alföld katedrálisának” nevezett kunhegyesi templom építésével bízta meg. Pesten a Hermina-kápolna megépítése után ő alkotta meg a Deák téri evangélikus templom főhomlokzatát. Maga az épület Pollack Mihály tervei alapján készült, de az 1849-ben megsérült épület dór pilaszterekkel tagolt, az antik építészetet idéző timpanonos homlokzatát Hild József építette meg 1856-ban.

Vidéki kastélyai közül említendő a csákvári, a gyömrői, a bajnai és a tápiószentmártoni. Jelentős templomai állnak Szatmárnémetiben, Cegléden, Lovasberényben.

oooooooooooo

Vitéz nagybányai Horthy István

Vitéz nagybányai Horthy István, (Póla, 1904. december 9. - Alekszejevka, 1942. augusztus 20.) magyar politikus és katona. Horthy Miklós kormányzó idősebb fia, kormányzóhelyettes, gépészmérnök, repülő főhadnagy.

Sok esztendőn keresztül Horthy István emlékezete méltatlanul háttérbe szorult, pedig példaértékű életet élt. A hazaszeretet, a kötelességtudat, az önfeláldozás példája. Horthy István özvegye, Ilona asszony így jellemezte a férjét: „...annyira szerette az igazságot, hogy szinte túlzásba ment.”

oooooooooooo

Bem apó halála

Bem József

„Lengyelország, nem én szabadítalak fel!”

*„Bem József vagy „öreg jó Táti”. Amazt koszorúzta
A Történetírás; ezt érte haló katonája.*

Egykor imígy írták: Bízz Erdély és Magyarország.

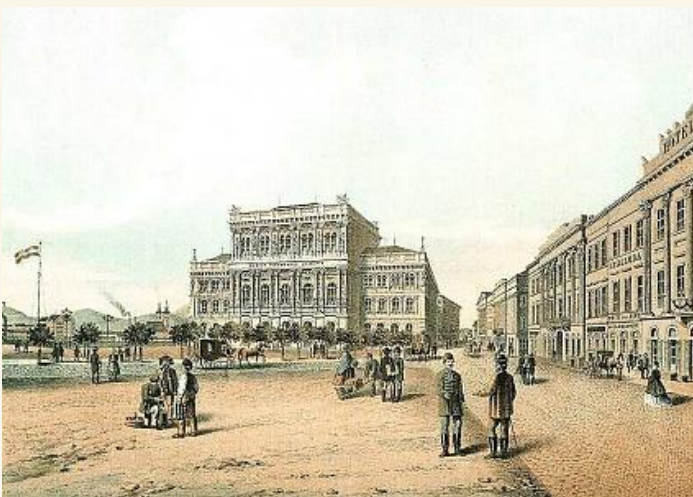
Most pedig így hangzik: Búsulj, Erdély s Magyarország!

Bem Józsefet, a lengyel és magyar honvéd altábornagyát, a legendás Bem apót Kossuth az 1848-49-es szabadságharc végső stádiumában augusztus 9-én az összevont seregek fővezérévé tette. De csodát tenni ő sem tudott, ő sem kerülhette el Temesvárnál a bukást, még ezen a napon Haynau csapataitól elsöprő vereséget szenvedett, s meg is sebesült. Augusztus 17-én Dévát még elfoglalta az oroszoktól, de másnap a törökországi Vidinbe emigrált.

oooooooooooo

December 11.

Az MTA palota felavatása

A. Slowikowski: A Magyar Tudományos Akadémia épülete - színezett litográfia

A Magyar Tudományos Akadémia székházát 1865. december 11-én avatták fel. Az Akadémia megalapítása a 19. század első felében kibontakozó magyar nemzeti törekvések egyik jelentős, jelképértékű eseménye. Az 1825. évi pozsonyi országgyűlésen Felsőbüki Nagy Pál lelkesítő beszéde nyomán Széchenyi István gróf kezdeményezte egy tudós társaság pénzalapjának megteremtését birtokainak egy évi jövedelmének felajánlásával. Széchenyi példáját nyomban követte Vay Ábrahám, gróf Andrássy György és gróf Károlyi György.

Az Akadémia megalapítását - ekkor még Magyar Tudós Társaság néven - az országgyűlés az 1827. évi XI. törvényben rögzítette. Alapszabályának első pontja kimondja: az intézmény célja, „hogy a tudományok és szép művészségek honi nyelven műveltsenek”.

A Magyar Tudós Társaság igazgatósága 1830 novemberében ülésezett először Pozsonyban. Az alapszabályban Pestet jelölték meg székhelyül. A társaságnak ekkor még nem volt saját épülete. Sokáig bérelt épületekben működött a társaság. Először a Kirakodó tér (a mai Széchenyi István tér) oldalán álló Deron-házban bérelt néhány helyiséget, majd a mai Petőfi Sándor utca 3. szám alatti Trattner-Károlyi házba költözött a Tudós Társaság. Saját reprezentatív terme nem lévén az Akadémia üléseit jobbra a pesti Vármegyeháza dísztermében tartotta. Nagygyűléseit a Nemzeti Múzeum dísztermében rendezte. Desseffy Emil elnöksége idején (1855-66) a kitűzött cél a „házépítés és vagyonöregbítés” volt.

oooooooooooo

December 12.

Dr. Antall József

Antall József 1990-ben, az MDF Bem téri székházában

„Ha van értelme a demokráciának és az alkotmányosságnak, akkor kimondottan azért, mert keretek közé szorítja a politikai cselszöveget.”

„Ennek a 10 milliós országnak a miniszterelnöke, lélekben 15 millió magyar miniszterelnöke szeretnék lenni.”

„Keresztény Magyarországot akartam, mert csak ennek van jövője”

„Ostoba ember az, aki azt hiszi, hogy a múltba nézés a jelen elhanyagolása és a jövőbe tekintés elmulasztása”

„A magyarságkép megőrzésében van a hatalom és a társadalom igazi felelőssége. Ez a jövő záloga.”

Antall József (Pestújhely, 1932. április 8. - Budapest, 1993. december 12.) Magyarország rendszerváltás utáni első miniszterelnöke, tanár, könyvtáros, muzeológus, politikus.

oooooooooooo

December 13.

Luca Napja

Kevés olyan jeles nap van, amelyhez annyi hiedelem és szokás kapcsolódna, mint Luca napjához. Ez a nap éppúgy alkalmas volt termékenységvarázslásra, mint házasság-, halál- és időjárásjóslásra, bizonyos női munkák tiltására, valamint a *lucaszék* készítésére.

Akárcsak a téli ünnepkör más napjain, ilyenkor is jóstak az első látogatóból a várható állatszaporulatra. „Ha Luca reggelén férfi jár nálunk, akkor a szaporodás bika lesz, s ha nő jár leghamarább nálunk, akkor a szaporodás üdő lesz. Luca nap reggelén, mikor felkelünk, mindig várjuk, hogy ki jó leghamarább nálunk. Hogy a báránykák nyöstények lesznek, s a borjúcskák ünőcskék lesznek, vaj bikák lesznek” (Gyimes-völgy; Bosnyák S. 1982: 108).

E napon a cél elsődlegesen a tyúkok termékenységvarázslása volt. Ehhez kapcsolódott a nők munkatiltalma is. Országszerte úgy tartották, ha ezen a napon fonnának vagy varrnának, akkor ezzel bevarnák a tyúkok fenekét. A praktikák, mágikus eljárások és szövegek a tyúkok szaporaságát, tojáshozamának növekedését igyekeztek elősegíteni.

„Luca napján sok mindent megcsináltunk, hogy szerencsing legyik az aprojószágho. Éjjel, 12 órakor megpiszkafáztuk a tyúkokat, hogy jól tojjanak. Ha nem vót tojás, aszt montuk: Nem jól piszkafáztunk! Az ősszel eltett ágas-bogas, újas tingirit (= tengeri, kukorica) Lucanapján reggel és karácson másnapján etettük meg, hogy sok legyik belőlük, jól szaporoggyanak:

Pipi, pipi pipikéim,

Gyertek elő picikéim!

Fijas tingirimet adom,

Tik meg nekem tojást attok...

így hívogattam az eresz alá, a reggeli etetésre. Darált napraforgóval apró pogácsákat sütöttünk, hogy a tyúkok sokat tojjanak. Legalább hét féle magot szórtunk nekik Lucakor. Körbe szórtam nekik a tingirit, mikor etettem:

December 14.

A hűség napja Magyarországon

A kormány 2001-es rendelete alapján a "hűség napjává" nyilvánította december 14-ét, annak emlékére, hogy a 1921. december 14-16-án Sopronban és környékén megtartott népszavazáson a lakosság többsége a Magyarországhoz tartozás mellett döntött. Azóta nevezik Sopront a hűség városának.

1921. december 14-16-án, Sopronban és környékén megtartott népszavazáson a lakosság többsége a Magyarországhoz való tartozás mellett döntött.

Az 1919-ben szeptember 10-én Saint Germain-ben a győztes nagyhatalmak Ausztriával békeszerződést írtak alá, jutalmul, hogy Ausztria hajlandó volt elállni attól, hogy Németországgal egyesüljön a szövetségesek ellen. Megígérték, hogy Magyarország nyugati területének három (Moson, Sopron és Vas) megyéjéből 50 nagyközséget és 270 kisközséget, valamint Ruszt, Kismarton és Sopron városokat kapják meg cserébe. Az első világháborút lezáró trianoni egyezmény (1920. június 4) minden oldalról megcsönkította Magyarországot, és több millió magyart kisebbségi sorsra ítelt. Bár az egyezmények ellen voltak kisebb-nagyobb tüntetések, összességében kénytelenek voltak beletörödni a megváltoztathatatlanba. Mivel az alkudozási kísérletek is kudarcba fulladtak, a hivatalok, a katonaság és az állami intézmények megkezdték az ország közepébe költözést. A magyar katonaság és csendőrség kivonult Sopronból, a tiszti kadétiskolát Jutasra helyezték, a tiszti leánynevelő intézet Egerbe költözött, a megye központja pedig Kapuváron telepedett le. „Itt már csak egy csoda segíthet!” - imádkoztak az emberek, és Sopron szerte istentiszteletet tartottak reménykedve, hogy valami történni fog az utolsó pillanatban.

A Tűztorony és a Hűség kapuja

A Szent Mihály-templomban tartott istentiszteleten sírva énekelték a hívek:

*„Ah, hol vagy magyarok tündöklő csillaga,
Ki voltál valaha országunk istápjja.
Hol vagy István király, téged magyar kíván,
Gyászos öltözetben teelötted sírván.”*

1921. augusztus 29-én és szeptember 8-án Ágfalva mellett a Bányászati, Kohászati és Erdészeti Főiskola többnyire katonaviselt diákjai csatlakozva néhány, az első világháborút megjárt tiszthez és katonához, szegény napszámosokhoz, illetve a Székely Hadosztály maradványaiból alakult önszerveződő fegyveres csoporthoz - a 'Rongyos Gárdához' - fegyveresen álltak ellent a bevonuló osztrák csendőröknek, amely ütközet során sok hős diák esett el. Az ütközet olyannyira sikeres volt, hogy az osztrákok kénytelenek voltak korábban megszállt területeket Burgenlandból feladni. A Rongyos Gárda küzdelme nem volt hiábavaló. Ha nincsenek a nyugat-magyarországi fölkelők, ma nincs Sopron, a hűség városa. A kialakult helyzet miatt azonban újrakezdődtek a tárgyalások, amelynek eredményeképpen Olaszország közvetítésével a két felet sikerült Velencében tárgyalóasztalhoz ültetni. 1921. október 13-án megszületett a megegyezés. A közreműködők Della Torretta olasz külügyminiszter, gróf Bethlen István magyar miniszterelnök és Schober osztrák kancellár voltak. A megegyezés értelmében Magyarország átengedi a burgenlandi sávot, viszont Sopron és környékének 8 települése (Bánfalva, Ágfalva, Rákos, Boz, Harka, Kópháza, Balf és Nagycenk) összesen 257 km² hovatartozásáról rövid időn belül népszavazás kell, hogy döntsön.

Dr. Sopronyi-Thurner Mihály (1878-1954), aki 23 évig (1918-41 között) volt Sopron polgármestere, amikor tudomást szerzett a velencei egyezményről, Dr. Házi Jenő városi főlevéltárossal és Ringhofer Mihály városi tisztviselővel fontos kutatásba kezdtek azzal kapcsolatban, hogy átvizsgálták az előző évi népszámlálás adatait, amelyből az derült ki, hogy ha a magyarok és a horvát nemzetiségűek összefognak, akkor meglenne a magyar többség. Elhatározták, hogy Sopron magyarságát, kezdve a szélsőjobbaldaltól a szélsőbaloldaltól egységbe tömörítik. Kiosztották egymás között a feladatokat: a

horvátokra lehetett számítani, a németeket meg kellett osztani, egy részét akár megfélemlítve, másik részét pedig, az iparosokat, kereskedőket megnyerni.

A polgármester képviselte a várost az Antant felé, Ringhofer Mihály a város egyik részét, Házi Jenő pedig a város másik részét igyekezett meggyőzni a soproni Magyar Asszonyok Szövetségének segítségével. A főlevéltáros fáradságot nem sajnálva, rendezte az akkoriban elhanyagolt és rendezetlen levéltárat és annak legrégebbi anyagait: az 1162. és 1406. évek közötti 371 darab oklevelet egy kötetbe szerkesztette és 1921. év márciusában kinyomtatta. Ennek az oklevélkiadásnak ma már történelmi jelentősége van, hiszen a kiadott kötettel bizonyították, hogy az osztrákoknak semmi joga sincsen Sopronhoz, hiszen a kötetben közölt 371 darab oklevélből 166 darabot magyar királyok állítottak ki, míg az osztrák hercegektől összesen 4 oklevelet találtak, s azok sem voltak túl jelentősek. Sopron lakossága december 14-én, szigorú Antant ellenőrzés mellett járult az urnákhoz, a környező községek pedig 2 nappal később adták le voksukat. Hiába próbálták az osztrákok különféle irományokkal magukhoz csábítani a lakosokat, azok legtöbbször olvasatlanul a kandallóba dobták a röpiratokat. A népszavazás lebonyolításának és a közhangulatnak az sem tett jót, hogy 1921. október 20-án Károly király váratlanul megjelent Sopronban. Szerencsére az Antant közbelépésre a királynak azonnal el kellett hagynia az országot.

A szavazás Dr. Házi Jenő feljegyzései szerint a következőképpen zajlott: „Végül december 10-én ismét plakátok közölték magyar, német és horvát nyelven Sopron lakosságával, hogy a városban december 14-én, míg a környező 8 községben december 16-án lesz a népszavazás, titkosan, mégpedig úgy, hogy minden szavazó egy borítékot kap két cédulával. Az egyik cédula kék színű volt, Magyarország felírással, míg a második cédula narancsszínű volt Ausztria felírással. Aki Magyarországra szavaz, az Ausztria céduláját kettéhasítja, és így teszi vissza a két cédulát a borítékba, amelyet leragaszt. És megfordítva: aki Ausztriára szavaz, az a kék cédulát szakítja széjjel.” Dr. Házi Jenő további feljegyzései szerint a soproniak 91%-a élt szavazati jogával. 77,4% szavazott Magyarország mellett, míg egyes források szerint Nagycenk lakosságának 100%-a döntött a maradás mellett, Gróf Széchenyi István örökségének megfelelően. A többi községben már nem volt ilyen nagyarányú a Magyarország mellett voksolók aránya, azonban előzetes megállapodás szerint a szavazatokat együttesen számították be, s így az eredmény összességében 65%-os volt. Mindez olyan kitörő lelkesedést váltott ki, hogy amikor az osztrák kancellár telefonon érdeklődött az eredmény felől, Sopron polgármestere válaszul csak kitartotta a telefont a nyitott ablakon, ahonnan behallatszott a polgárok örömmujongása és Sopron összes harangjának ünnepi zúgása. A soproni népszavazás jelentette a trianoni békeszerződés egyetlen komolyabb területi revízióját. A népszavazás eredményét Párizsban december 21-én a nagykövetek tanácsa tudomásul vette, és így Sopron 1922. január 1-jén hivatalosan is visszakerült Magyarországhoz. Még egy kisebb revízió történt, a népszavazás több más községet is fellelkesített, ennek eredményeként ezekben a községekben is népszavazásokat írtak ki, amelynek az lett a következménye, hogy 1923. január 10 és március 9 között ezek a helységek is visszakerültek Magyarországhoz: Narda, Felsőcsatár, Vaskeresztes, Horvátlövő, Pornóapáti, Szentpéterfa, Ólmod. A szavazást kezdeményező Szentpéterfa később megkapta a Communitas Fidelissima, azaz a Leghűségesebb Község címet. Szomoróc

község lakosai közel sem ilyen békés úton nyerték vissza magyar állampolgárságukat, hanem Kerca község és a határőrök segítségével 1920. augusztus 1-én fegyveres harcban szorították ki falujukból a megszállókat. A sikert ellentámadás követte, majd a település szerb-horvát-szlovén megszállás alá került. Végül 1922. február 8-án hosszú tárgyalások után csatlakozhatott a két község újra Magyarországhoz, Kercaszomor néven.

A Hűség kútja

A képen látható 4,5 m magas, kemény mészkőből faragott, bronzfigurákkal díszített kutat, a „Hűség kútját” Soltra E. Tamás szobrászművész alkotását az ország ajándékozta a 'Hűség városnak' 2003-ban, a népszavazás évfordulóján.

A bronzalakok a várostörténet nevezetes dátumaihoz kapcsolódnak: István bíró 1277; Sopronyi Thurner Mihály 1921 és az 1989-es határátvágást szimbolizáló női alak. A középen álló oszlop tetején egy bronz párnán az aranyozott országalma szimbolizálja az ország háláját.

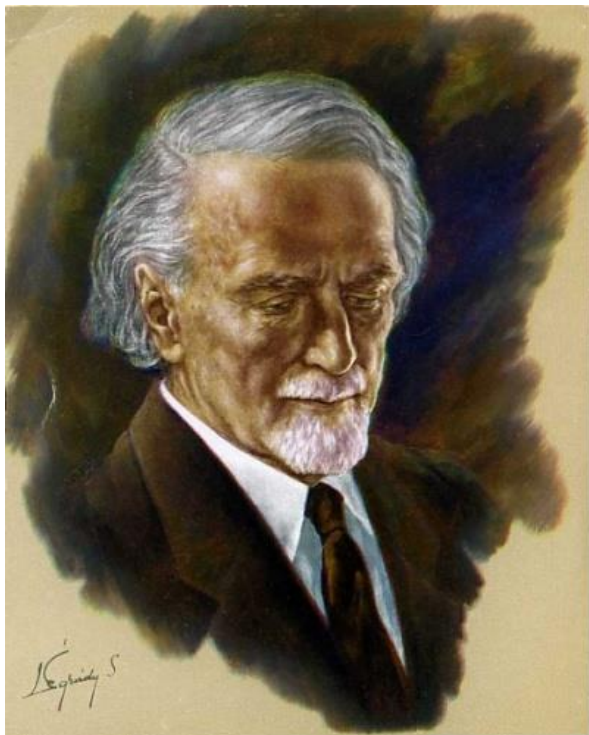
1273-ban Ottokár cseh király, egyben osztrák herceg be akart vonulni Sopronba, de a város ezt megakadályozta. 1277-ben IV. László magyar király a városba érkezésekor a várost hűségéért szabad királyi város rangra emelte.

E korszak előtt tisztelegve Sopronban a képen látható Hűség kútján kívül több emlékművet is találhatunk, mint pl. a Felkelő emlékmű, a Hűség kapuja és a Népszavazás emlékére állított emlékmű.

oooooooooooo

December 16.

Kodály Zoltán

„Semmi nem jellemző annyira a magyar nyelvre, mint sajátos hangzása. Olyan ez, mint a virág illata, a bor zamata, a zománc, az opál tüze. Megismerni róla a nyelvet már messziről, mikor a szót még nem is értjük. Minden nyelvnek megvan a maga hangszíne, tempója, ritmusa, dallama, egyszóval zenéje.”

„Legyen a zene mindenkié!”

„A zene, ha idegen, elidegenít.”

„Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának.”

„Csonka ember az, és üres az élete - bármily gazdag külsőleg -, ha nincs érzéke a művészetekhez.”

„Pár hangnyi dallamok, mintha kőbe vésve állták volna századok viharát.”

„A zene az életnek olyan szükséglete, mint a levegő. Sokan csak akkor veszik észre, ha már nagyon hiányzik.”

„A zene rendeltetése: belső világunk jobb megismerése, felvirágozása és kiteljesedése. A népek legendái isteni eredetűnek tartják. S ahol az emberi megismerés határait érjük, ott a zene még túlmutat rajtuk, olyan világba, melyet megismerni nem, csak sejteni lehet.

Teljes lelki élet zene nélkül nincs. Vannak a léleknek régiói, melyekbe csak a zene világít be."

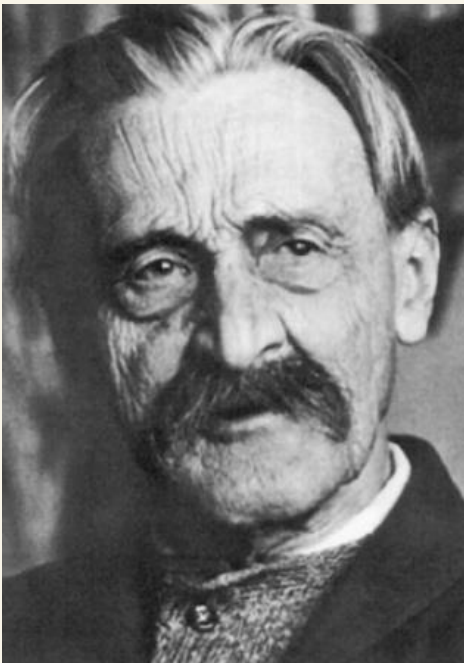
„A szabadság és szépség felé visz az út, amelyen elindult. És itt nem fontos, hogy az új világból mekkora darab az övé. Határa nem nagy, a néhány legnagyobbak birodalmához nem is fogható. De költő a maga világában és ennél több senki sem lehet.”"

Olyan kevesen vagyunk, hogy a műveletlenség luxusát nem engedhetjük meg magunknak."

„Életes útját magadvoálasztod. Válassz hát úgy, ha egyszer elindulsz, nincs már visszaút!"

oooooooooooo

Kós Károly

„Az ember kötelessége, hogy a maga népét szolgálja. Az, aki ez alól kihúzza magát, az a népe árulója."

„Megtanultam megelégedni azzal, amit a sors számomra juttatott: az egészséget, a családomat és az Úristennek azt a sok-sok szépségét, amit az emberek nem tudnak elrontani és megcsúfolni, s ami ingyen ajándékként jut minden embernek, csak a szemét kell kinyitni a látásra, fülét a hallásra és lelkét a befogadásra."

„Régi zászlónk összetépvé, fegyverünk csorba – lelkünkön bilincs.

De tudom: talpra kell állanunk mégis.

De tudom: újra kell kezdenünk az izzadságos, nehéz munkát.

Tudom: vágni fogjuk kemény, vad sziklába az utat, melyen egy kemény, régi nép lép majd velünk és utánunk újra csak felfelé!"

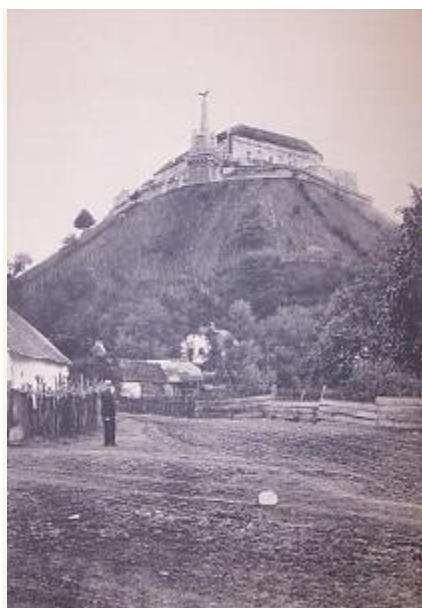

„Kérem azért az én Istenemet hívó, igaz hittel, hogy áldja meg maradékimat, kik szeretni fogják és meg is tartják ezt a kis világot itt a nagy hegyek között, és kérem az én Istenemet, hogy nehéz kezével sújtsa le azokra, akik megunják és elprédálják otthonukat, földjüket, apáik szeretetét.”

„Milyen jó, hogy a kövek beszélni tudnak. Milyen jó, hogy a halott, örökhideg anyag, amit az ember istentől való lelke élővé, némából beszélővé és örökkévalóvá tett, csak igazat tud mondani. Hogy azt nem lehet megoesztegetni. Hogy azt nem lehet lerészegíteni, hogy az nem fél. Hogy annak nincsenek vágyai és céljai, és nem éhes örökké. A kőben halott maradt minden, ami az élőt hazuggá teszi. De él minden benne, ami az életben szép és jó. Mert igaz. Mert igaz.”

oooooooooooo

1924. december 17-én lerombolták a munkácsi emlékoszlopot

1896. július 19-én avatták föl a hét milleniumi emlékmű egyikeként a Verecke felé tekintő, impozáns, csőrében kardot tartó hatalmas turulmadár szobrot a munkácsi várban. 1924 december 17-én a trianoni döntés értelmében Csehszlovákiához csatolt terület új urai lebontatták az emlékművet. A szomorú eseményről a város magyarságának egyik kiemelkedő személyisége, R. Vozáry Aladár újságíró így számolt be a Munkács című lap 1924 december 28-iki számában: (2008-ban az emlékművet az eredeti helyén újra felállították. Erről a Kárpátalja című oldalon olvashatunk. Mára a turul újra veszélyeztetett helyzetbe került.)

"Idestova harminc esztendeje annak, hogy Magyarország ezeréves fennállását ünnepelte. Nagy és fényes volt az ünnep, amely a testvértelen, rokontalan nép európai országlásának ezer évét hirdette. Az ezer év ritka évforduló még a népek, nemzetek és országok életében is és a magyarság százszorosan büszke lehet arra, hogy ezt megérte s megünnepelhette, mert Magyarország ezer éve küzdelmesebb volt, mint bármely más nép és ország ezer éve. A magyar nép és Magyarország történelmi feladatot teljesített, mikor ezer éven át védte Európát a barbár Kelettel szemben. És a magyar becsülettel teljesítette történelmi hivatását. Ezer éven át harcolt, küzdött, hogy Nyugaton nyugodtan dolgozhassanak, fejlődhessenek a nemzetek és országok. Vértett, hogy a

Keplerek, Galileiek, Newtonok, Fultonok munkálkodásukkal előbbre vigyék az emberiséget. Ilyen misszió kevés népnek, kevés országnak adatott. Joga és oka volt tehát a magyar nemzetnek és Magyarországnak a millénium ünneplésére.

A lezajlott ünnepségeknek központja Budapest volt, de voltak ünnepnapjai Magyarország minden városának, és a magyar végeken, az ezeréves múlt nevezetesebb helyein emlékoszlopot állított, emléktáblát helyezett el a nemzet, hirdetve létét, nagyságát, dicsőségét.

Emlékoszlopot állítottak a munkácsi vár keleti oldalára is. Az emlékoszlopon kiterjesztett szárnyakkal, karddal a csőrében hatalmas turul lebegett, a magyar hőskornak szent madara. Emléktáblát helyeztek a vereckei szoros egyik ormára is.

Az oszlopok, a táblák erősen voltak építve, hogy egy újabb ezer esztendő múlva is hirdethessék a múltat, a régi dicsőséget, az ezeréves állami lét ünnepét. Az idő nem is bírt volna velök, csak az emberi kéz mozdíthatta ki azokat helyükről, csak emberi gyűlölködés rombolhatta le azokat.

Változtak az idők. A végeknek új urai lettek, és pusztulásra, ledöntésre, eltávolításra ítéltettek az oszlopok és emléktáblák. Pedig azok nem ártottak senkinek és semminek, nem árthattak senkinek és semminek, hiszen élettelen és lelketlen anyagból voltak. De ártalmatlanságuk ellenére is pusztulniok kellett a végekről, mert a múlttól beszéltek, a múltat idézték, és a múlt zavarólag hatott az új alakulatokban. Az oszlopok és emléktáblák közül talán már egy sincs a régi helyén.

A magyar végeken sötét éjszakákon robbanások szörnyű zaja hallatszott, titkos kezek nem tudtak várni, hogy a műemlékeket, ha már így kellett lenni, szakavatott kezek szedjék le. Dőltek, mélységbe hullottak összetörve az emlékoszlopok, kiemeltettek s megcsonkították az emléktáblák és helyük eltorzítva, csonkán maradt. A vereckei szoros egyik sziklaormán elhelyezett emléktáblát két évvel ezelőtt rombolták ki szentségtörő kezek és most sor került a munkácsi vár turulmadarára is.

A munkácsi várat a csehszlovák hadügyi kincstár nagy költséggel kaszárnnyává alakíttatja át és átalakítás közben sor került a turul lerombolására, az emlékoszlop lebontására is. Ez a művelet 124 000 koronába kerül. A munkálatok októberben kezdődtek meg és a nyugatról érkező, a nyugatra induló munkácsi vonatok utasai s a vár alatt elhaladó emberek már hetek óta látják, hogy a millenáris oszlop körül nagy s erős állványzatot emelnek. Sokaknak szívébe markolt a turul leszedésének híre, az állványok látása, sokak lelkét fájdalom, keserűség töltötte el, hogy e történelmi emlék lebontásra van ítéelve. Ködös nap volt környékünkön is december 17-e. A turul **csőrében** e napon már nem volt ott a kard, azt már előbb kivették. Délután a lenyugvó nap sugarai áttörtek a ködön s bearanyozták az állványbörtönbe zárt turult. Az oszlop körül emelt állványon minden hang és szó nélkül dolgoztak a munkások. Sem dal, sem fütty, mely a munkát kíséreni szokta, nem hallatszott. A vár, mint az utóbbi időben mindig, nem hivatalos és nem katonai személyek előtt zárva volt. A falu utcái is üresek voltak, csak az ablakokból nézték a sváb gazdák, mi történik fenn a várban.

Délután fél három óra körül járt az idő. A turulnak kőkockába ragadó karmait lefűrészelték. Az oszlop tetején hosszas és erős munka után egyszer csak megmozdult a turul. Az emberkezek megmozdították, kimozdították helyéről. Lánc, kötél, a rabság szimbólumai vették körül s aztán parancs és utasítás szerint leeresztették a földre. Nem hangzott továbbra sem egyetlen hangos szó sem. Azoknak bensejében, akik ott voltak, sírt a lélek, zokogott a szív. Fájt nagyon, fájt kimondhatatlanul, ami történt. Az állványon dolgozó s magukat most nemzetközieseknek valló őslakó munkások keblében is minden nemzetközieség ellenére fájoan dobbant meg valami, amint hozzáérték a turulhoz, amint leeresztették a leláncolt magyar vasmadarat. És egy távolabb eső faluban megszólalt a lélekharang. Valakinek lelke ugyanakkor szállt vissza az egek Urához...

Az oszlop teteje üresen maradt. Csak a karom kapaszkodott erősen a kőkockába. Másnap az is lekerült a vár egyik sáncába. A turult a városi katonai raktárba szállították és a hét végére eltűnik az oszlop felső részének minden nyoma, csak a talapzat marad helyén...

Most már örülhetnek azok, kiknek szemét, lelkét, gondolatvilágát bántotta a turul. Az oszlop és a turul nem zavarja tovább senki érzését. De azok, akik lebontását és eltávolítását sürgették és elhatározták, nem végeztek alapos munkát. Mert még mindig ott van a vár, amely a múltra emlékeztet. Ha a múltat s annak minden emlékét el akarják temetni és pusztítani, bontsák le a várat, szedjék szét a várdombját, fordítsák új irányba a Latorca folyását, tüntessék el a várat koszorúzó hegyeket, mert ezek mind, mind a múltra emlékeztetnek.

A turul s a millenáris oszlop most már nem bántja azok szemét, akiknek eddig bántotta. De bántja a mi lelkünket az az üresség, mely a turul s az oszlop helyén van. Valahányszor a vár alatt elmegyünk, lelkünk fel fog sajogni és fájdalmas érzéssel fogunk az üres helyre mutatni: ott szárnyalt a turul, ott állt az oszlop. Ezt fogják mondani unokáink is. Ők is tudni fogják, hol volt a turul és az ő lelküknek éppen úgy fog fájni az emlékezés, mint fáj nekünk, hogy nincs helyén a turul...

Te pedig vas turulmadár, őseinknek szent madara, ki vezetted a honfoglalókat úttalan utakon, míg ideérték, menj utadra, hová parancsolnak! Nem felejtünk el. Viszed magaddal lelkünk szent érzéseit. Emlékezni fogunk Reád, valahányszor a hegy fokára nézünk s gondolunk, hol régen voltál. Nem kísérünk el, mikor vonatra tesznek, nem borítunk be télen is zöld levelekkel, de lelkünk Veled, minden érzésünk Nálad lesz. Zokogni fog a szívünk, mikor a vonat megindul Veled, mikor búcsút veszel a munkácsi vártól, honnan vigyáztál bérceinkre, völgyeinkre, vizeinkre, síkságunkra. Isten veled, turulmadár! Ti pedig, nagy urak, kiknek ma ősi földünkön a hatalom kezetekbe adatott, ne vegyétek rossznéven, hogy mi, kik e földnek őslakói vagyunk, búcsúzunk a turulmadártól. Ne vessetek ránk követ azért, ha fáj a lelkünk, mikor a múlt szent madarának sorsára gondolunk. Ti is csak így tennétek. És kell jönni időnek, mikor belátjátok, hogy kár volt a turult leszedni, az emlékoszlopot lebontani. Jönni fog idő, mikor belátjátok, hogy csak az az ország lehet boldog, nagy s hatalmas, melyben mindenki érzését, minden nép emlékeit tiszteletben tartják".

oooooooooooo

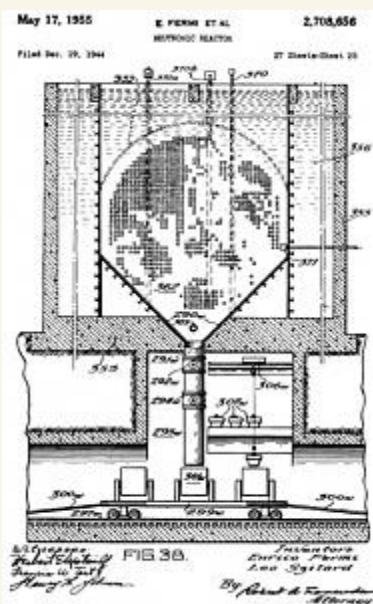
December 18.

Szilárd Leó és Enrico Fermi atomreaktorra vonatkozó szabadalmi bejelentése

„... vártam, hogy a lámpa átváltson. Amikor zöld lett és az úton haladtam át, hirtelen az jutott eszembe, hogy ha találnánk egy olyan elemet, amelyik neutronok hatására felhasad, és közben két neutronot bocsát ki, de csak egy neutronot nyel el, akkor létrejönnének a láncreakció feltételei... E gondolat többé sohasem hagyott el.” (Szilárd Leó)

Fermi és Szilárd egyaránt kulcsszereplő volt. Szilárd később így jellemezte szerepüket: *„Fermi egyértelműen és világos módon a tudomány embere. Ez a pozíció megtámadhatatlan, mert monolitikusan egységes... Fermi és én együttműködésünk első pillanatától kezdve eltérő nézeteket képviseltünk minden olyan, nem szigorúan tudományos kérdésben, amely a cselekvés elveire vonatkozott egy fenyegető háború küszöbén. Ha a nemzet egyáltalán hálás lehet nekünk valamiért - ami egyáltalán nem biztos -, akkor csakis azért, hogy kitartottunk egymás mellett, ameddig szükséges volt.”*

Fermi és Szilárd szabadalma a 'neutronos reaktorra'

Az első atomreaktort aztán követte az atombomba megvalósítása. Ekkor Szilárd (Wignerrel és másokkal) megpróbált fellépni az ellen, hogy a bombát emberek ellen vessék be, nézetüket ekkor Teller is osztotta. (Hiszen Németország, amitől ők legjobban féltek, ekkor már kapitulált.) Hiába. Az atombombák százezrek életét oltották ki. A háború után Szilárd - aki 1943-ban lett amerikai állampolgár - minden energiáját latba vetette a nukleáris fegyverkezés (később a nukleáris fegyverkezési verseny) megakadályozására. Hruscsovval is levelezett ez ügyben, ravaszabbnál ravaszabb megoldásokat ajánlva. (pl. azt, hogy minden nagyhatalom fővárosa alatt bunkerben legyen jelen az ellentétes oldal katonai különítménye, atombombákkal felszerelve.) Legismertebb írása „A delfinek hangja”. Ebben a novellában egy nemzetközi delfinkutató intézet tudósai megfejtik a delfinek nyelvét, felismerik azok magasabb rendű intelligenciáját, és tolmácsolják kormányaiknak a tőlük kapott meggyőző leszerelési javaslatokat. Csak amikor a szuperlények leszerelési módszere megvalósult, akkor derült ki a csalás: nem is a delfinek, hanem az egymással szót értő tudósok dolgozták ki azt. A Japán elleni támadást követően szakított a radioaktivitás kutatásával, és ismét a biológia felé fordult. Új tudományágat teremtett, a biofizikát.

Az atomreaktor szabadalmát 1955. május 18-án fogadták el, melyet az USA kormány jelképesen egy dollárért megvásárolta. Nagy sajnálatára a Nobel-díjat nem kapta meg. Az Egyesült Nemzetek Szövetsége által létrehozott az Atom a Békéért Díjat (Atoms for Peace Award) első ízben 1957-ben Niels Bohr kapta az atom és atommag modelljének megalkotásáért. De a következő díjat 1958-ban Hevesy György kapta a radioaktív nyomjelzés feltalálásáért. Az 1959-es díjat pedig Szilárd Leó és Wigner Jenő kapta az atomreaktor megtervezéséért. Vagyis az első négy díjazottból három magyar volt!

oooooooooooo

Pavlics Ferenc holdjáró járművének első útja a hold felszínén

Pavlics Ferenc a híres űrjármű modelljével

Pavlics Ferenc 1928. február 3-án Balozsamegyyesen, egy Vas megyei kis faluban született. Gépészmérnök, az Apollo programban használt holdautó, a Lunar Roving Vehicle létrehozásának kezdeményezője, a jármű tervezője és főkonstruktor. 1971-ben az ő vezetésével fejlesztették ki az először, az Apollo-15 űrhajóval felbocsátott NASA-holdjárművet.

A világ első földön kívüli járművének tervezője ma sem világhírű. Sőt még idehaza sem közsismert. A szakma ismerői persze a magyar tudomány és technika nagyjai között tartják számon, néhány fontos kitüntetés és oklevél birtokosa, a média reflektorfénye mégis mintha elkerülte volna.

A Holdautó rugós mechanikája működés közben

oooooooooooo

December 22.

Lázár Ervin

„A világban mindenkire rá van bízva valami. Valami nagyon fontos.”

„Nincsenek jelentéktelen dolgok! Csak olyanok, amik téged nem érdekelnek.”

„A szeretet nem áldozatvállalás, hanem életszükséglet (nélkülözhetetlen az élethez).”

„Ha távolodsz Istentől, akkor is közeledsz hozzá, csak a hosszabbik utat választottad.”

„A leglehetőlenebb dolgoknak is neki kell vágni néha, mert ezekből származnak az ember legcsodálatosabb élményei.”

„Okosabban kellene bánni az embereknek a természettel. Úgy, hogy minden élőlény meglegelje benne a maga nyugodalmas élőhelyét.”

„Az írónak az a legnagyobb próbatétele, hogy élete végéig nem tudja igazából eldönteni, hogy jót csinált vagy esetleg nem annyira jót. Mert a saját munkája megítélése percenként változik az ember fejében. Nem úgy van vele, mint egy rendes asztalos, aki megcsinálja az asztalt, és arról rögtön látszik, hogy jó vagy használhatatlan. Az író örök bizonytalanságban marad saját munkáját illetően, de azért jobb pillanataiban nagyon reméli, hogy mégiscsak valami értékeset tett le arra az asztalra, amit az asztalos megcsinált.”

oooooooooooo

December 25.

Jézus Krisztus születése

December 25-én Isten Fia, Jézus Krisztus földi születését ünnepeljük. Ez az üdvtörténet központi eseménye, mert aki született, nemcsak egy az emberek közül, hanem Isten Fia, a Megváltó, a Világ Világossága. Jézus születése mindenki számára üdvösséget hoz, aki engedi, hogy lelkében a kegyelem által megvalósulhasson az Úr szándéka. Az első századokban az Egyház vízkereszt ünnepén ünnepelte a karácsonyt, ahogy a keleti egyházakban sokáig megmaradt ez a szokás. Nyugaton I. Gyula pápa 350-ben nyilvánította Jézus születésének napjává december 25-ét. Az időpont kiválasztása nagy valószínűség szerint azért esett erre a napra, a téli napforduló közelébe, mert a Római Birodalomban ez a nap volt a Sol invictus, a legyőzhetetlen nap ünnepe. Így Jézus születésének ünnepe szimbolikusan Isten Fiának, a világ Világosságának születésnapjává vált. Az első jászolt Assisi Szent Ferenc állította fel 1223-ban, egy grecciói templomban. A betlehemi jászol segít megértenünk karácsony titkát, mert a Fiú alázatáról és irgalmas jóságáról beszél, aki „noha gazdag volt, szegénnyé lett” (2Kor 8,9) értünk. Szegénysége gazdaggá teszi azt, aki befogadja.

Úgy tudjuk, nálunk Brunswick Teréz grófnő állíttatott először karácsonyfát, 1825-ben. A szokás Németországból indult ki. A róla szóló első írásos beszámoló 1605-ből, egy strassburgi polgár tollából ered, de ábrázolását már a XVI. századból ismerjük. Egy legenda Luther Mártonnak tulajdonítja a karácsonyfa föltalálását. Annyi mindenesetre igaz, hogy elterjesztése a német lutheránusok érdeme, akik – talán a katolikus rítusokkal

való szembefordulásuk kifejezésekként – adtak így új, keresztény értelmet a fenyővel kapcsolatos, néphagyományban továbbélő régi pogány germán hiedelmeknek. Sokáig nem terjedt el mindenütt, néhol ma is más örökzölddel: magyallal, fagyönggyel, borostyánnal díszítik az otthonokat, de az a szokás, hogy a téli napfordulót és az újévet zölddel köszöntsék, egykor Európa-szerte általános volt.

oooooooooooo

December 26.

Szt.István diakónus vértanú

Jankovics Marcell: Jelkép-kalendárium (részlet)

Szent István diakónus a kereszténység első vértanúja (görögösen protomártírja). Története a Szentírásban olvasható (ApCsel 6,1–8,2). A görög nevű István (Sztephanosz) a zsidók és a keresztények közti vallási türelmetlenség első ismert áldozata volt. Miután a jeruzsálemi Szanhedrin (legfelsőbb törvényszék) istenkáromlás gyanújával perbe fogta, István a védőbeszédében hitet tett amellett, hogy Jézus a Megváltó és Isten Fia – ezzel kimerítette az istenkáromlás főbenjáró bűnét, amiért halálbüntetés járt. Istvánt a Szanhedrin a zsidó törvények értelmében megkövezésre ítélte. Szent István első vértanút diakónusi dalmatikában ábrázolják, mivel – mint történetéből megtudható – egyike volt az apostolok által kinevezett első hét diakónusnak. Így ő lett a diakónusok védőszentje. Jellemző attribútuma kivégzésének eszköze, a kő, mellyel vérző fején, vállán, ruhájának redőiben, a kezében, kezében tartott könyvön ábrázolják.

oooooooooooo

Róth Miksa

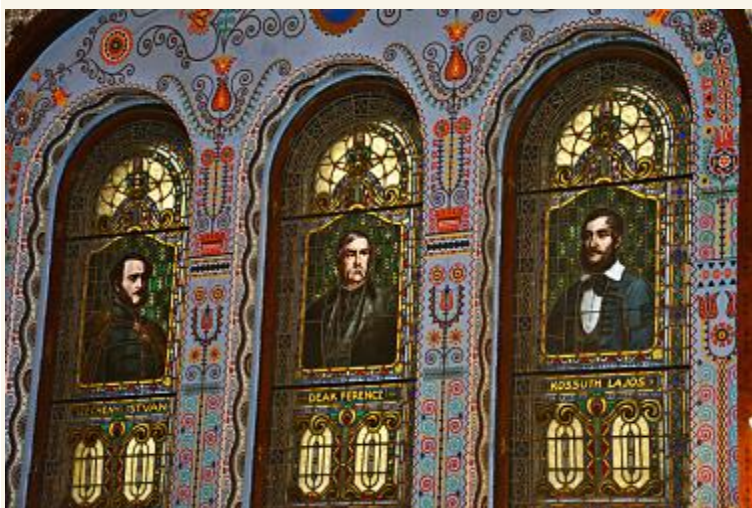

„A szín az emberi élet egyik legnagyobb gyönyörűsége”.

„Az élet küzdelmeinek jótékony balzsama: a szépen való gyönyörködés. Hálás lehet az ember az Úristennek, ha őt azzal áldotta meg, hogy meglássa és átérezze a szépet, de méginkább tartozik hálával az, akinek megadatott, hogy a szép kultuszában töltheti el életét és az alkotás

örömrzetében részesülve, ízelítőt kap az Isteniből, embertársainak pedig lelki gyönyörűséget szerez művészetével."

Nevét az egyetemes művészettörténetben egyebek mellett az Országházban, a Gresham-palotában, a Magyar Nemzeti Bankban, a Zeneakadémián, vagy éppen a marosvásárhelyi kultúrpalotában, a szabadkai városházán látható művei tették igazán jól csengővé. Saját maga életművére visszatekintve 55 város 94 épületében található alkotását tekintette jelentősnek, mozaikművei közül pedig tíz város 29 építményén lévő tartotta számon.

Szabadka, Városháza

„Ahhoz az időhöz fűződnek gyermekkorom legkedvesebb maradandó emlékei, amelyet atyám - aki egyike volt az utolsó céhmestereknek - műhelyében töltöttem. Az ott készült mesterségbelileg kifogástalan, de egyébként primitív ólomba foglalt színes üvegezések ragyogása és csillogása már serdülő gyermekkoromban nagy örömet szereztek nekem és misztikus varázsukkal egész életemre kiható mélységes benyomásokat váltottak ki belőlem."

Gresham palota, Kossuth lépcső

December 27.

Szent Család ünnepe (Jézus, Mária, József)

Kajtár Edvárd katolikus pap gondolatai: „Ünneplünk, mert Jézus születésével megmutatta, mennyire fontos ez az egység. Enélkül nem tudunk boldogok lenni” – mondta Kajtár Edvárd. Ezt követően homíliájában három szentírási történetet idézett fel, melyekben a család mint zárt, de bővíthető kör – mint egy templom – és mint hagyományokat életető közösség jelenik meg. „Az ember nem létezik család nélkül, ez a Biblia nagy igazsága, és ezt ünnepeljük ezen a vasárnap estén is. A Szent Család nem azért »szent«, mert szentek a tagjai, hanem mert a család egy olyan életkörülmény az ember számára, mint a halak számára a víz. Hiszen ha nincs víz, elpusztulnak a halak, ha pedig nincs család, nincs egységben az ember.

oooooooooooo

Szt. János apostol és evangélista

Jankovics Marcell: Jelkép-kalendárium (részlet)

János apostol és evangélista (dec. 27.) Zebedeus fia, az id. Jakab apostol fivére. Halász ő is, mint testvére és sokan mások a tanítványok közül. Ő a negyedik evangélium feltételezett szerzője, és a hagyomány szerint az „Apokalipszis” (Jelenések könyve) írója. Az elsők között követi Krisztust, s mint az „a tanítvány, akit szeret vala” a Mester, jelen van minden fontos eseménynél. Mint a tanítványok „benjámiját” lányos képű ifjúként ábrázolták, mint evangélistát idős férfiként, végezetül, mint az Apokalipszis látomásos szerzőjét élemedett aggastyánként. Az Arany legenda szerint a Domitianus-féle üldöztetések idején János is „vértanúságot” szenvedett. A római Porta Latina mellett zubogó olajba dobták, de ő csodálatos módon sértetlenül került ki a tűzre tett üstből, mi több, ifjúságát is visszanyerte (mint a mesékben). Domitianus ezután Patmosz szigetére száműzte, ahol egy viharos éjszakán Isten, hatalmas látomásban megnyitva előtte a menny ajtaját, föltárta előtte a jövőt. Domitianus halála után Epheszoszba ment, s itt is halt meg matuzsálemi életkorban.

oooooooooooo

Herman Ottó

„Légy büszke arra, ami voltál, s igyekezz különb lenni annál, ami vagy.”

„Jól tudod Te édes Népem, hogy csak értelem és szorgalom árán tarthatod meg hazádat; hogy számbeli csekély voltodat csak eszed pallérozásával pótolhatod meg; hogy értelemből fakadó szeretettel kell közeledned mindnyájunk szülő anyjához, a természethez, mely alkotó, de romboló hatalmával is oktat, vezérel, hogy megtalálhassad a magad és cseléded kenyerét, hazád földjén boldogulásodat.”

...helyes magyarsággal és magyar szellemben írni a madarokról, ez a feladatok feladata.”

„A pedagógus munkája áldásos és felelősségteljes. Egy zsarátot kap, s rajta áll, hogy hamu vagy fáklya lesz belőle.”

„Ennek a kis könyvnek legfőbb rendeltetése az, hogy a madarak hasznáról és káráról tiszta képet fessen, mert ezen fordul meg az, hogy a földművelő, kertészkedő, szóval a gazdálkodó magyarság mindenképpen helyesen bánják az ég madaraival.”

„Nem ismerek érdemet, csak kötelességet, amelyet mindenki azon a ponton, ahol működni kell, képességéhez mértén teljesítsen. Különösen áll hazánkban, ahol ezer ok teszi szükségessé a kötelesség teljesítését, mert hiszen hibánkon kívül több évszázados visszamaradást kell helyrehoznunk!...”

„Évente egy nap szenteltessék a madarak és a fák védelmében!”

A nagy természetkutató tevékenységét a néprajz, a nyelvészet, a régészet és a természettudomány több ága is számon tartja. Sokoldalúsága előtt tisztelegve az „utolsó magyar polihisztornak” és a madarak atyjának is szokás nevezni.

oooooooooooo

December 28.

Neumann János

„Az emberek csak azért gondolják, hogy a matematika nehéz, mert még nem döbrentek rá, hogy az élet maga milyen bonyolult.”

„Az agy nyelve nem egyezik meg a matematika nyelvével.”

„A matematikában az ember nem megéri a dolgokat, hanem megszokja.”

„A tudomány nem próbál magyarázni, s alig próbál interpretálni - a tudomány főként modelleket állít fel. Modellen egy olyan matematikai konstrukciót értünk, amely - bizonyos szóbeli értelmezést hozzáadva - leírja a megfigyelt jelenségeket.”

„A sors és nem egyszer saját döntései Neumann Jánost a legkülönfélébb rendkívüli tudományos kihívások elé állították. Neumann minden esetben eredeti és nagyszerű munkát végzett.”

Szobra a budapesti Infoparkban

Margittai Neumann János (Neumann János Lajos; Budapest, Lipótváros, 1903. december 28. - Washington, 1957. február 8.) magyar matematikus, matematikai fizikus, a számítógép-tudomány megalapítója. A Princetoni Institute of Advanced Study professzora, az amerikai Atomenergia Bizottság tagja. A halmazelmélet, a kvantummechanika, az atomenergia és a számítógép-tervezés lángelméje. Az Eötvös Társulat tiszteleti tagja.

oooooooooooo

Aprószentek ünnepe

Jankovics Marcell: Jelkép-kalendárium (részlet)

A napkeleti bölcsek a csillag nyomában jöve, Júdea-szerte tudakozódtak Jézus születési helye felől, kérdezvén: „Hol van a zsidók királya, a ki megszületett?” Heródes király hallván ezt, összehívatta az írástudókat, hogy megtudakolja, hol kell a jóslatok szerint a Messiásnak megszületnie. Trónját és dinasztiáját féltvén cselekedett így, a zsidók ugyanis a Messiás személyében földi szabadítót vártak, Dávid király trónjának jogos örökösét. Miután megtudta, hogy a Messiásnak Betlehemben kell megszületnie, hívatta a bölcseket, kifaggatta őket a gyermek életkora felől, majd Betlehembe igazította őket, hogy azok őt is nyomra vezessék. Terve kudarcba fulladt, mert mind a bölcseknek, mind Józsefnek angyal jelent meg álombeli látomásban. A bölcseket figyelmeztette, hogy visszafelé jövet kerüljék el Heródest, Józsefet pedig, hogy Máriával és a kisdéddel szökjenek Egyiptomba. Így is lőn. Heródes nem tudta, hogy az ismeretlen dávidi sarj

kicsúszott a kezei közül, úgy próbált dacolni a sorssal, hogy Betlehemben és környékén minden számba jöhető gyermeket megöletett (Mt 2,1-18). E gyermekmészárlás áldozatait nevezi a magyar nép aprószenteknek (latin innocentes martyres = „ártatlan vértanúk”).

December 29.

Hóman Bálint

„Egyetlen magyar iskolának sem lehet célja a puszta szakismeretközlés. Valamennyiünknek elsőrendű feladata a magyar életre való céltudatos előkészítés, az ifjúság erkölcsi nevelése, jellemének szilárdítása, kötelességtudatának fejlesztése, vallás-erkölcsi és nemzeti alapon nyugvó egészséges magyar világszemléletének kialakítása.

Az államnak és a társadalomnak természetesen kell a magyar nép minden rétegében felfedezhető jeles tehetségeket kiválasztaniok és felemelniök s a nép minden fiát tehetsége irányához, képességei terjedelméhez, műveltsége színvonalához illő hivatás felé terelniök."

oooooooooooo

Diószegi Sámuel

Diószegi Sámuel debreceni domborműve

„A magyar nyelvű tudományért lelkesülő két tudósnek, Diószeginek és Fazekasnak a lelkében érlelődött meg a nemes elhatározás, hogy a magyar nyelvű fűvészeti tudományt megteremtik.”

„Az igaz, hogy az én kötelességem nem a Fűvész Tudomány tanítása, de erősen meg vagyok győződve, hogy általjában a természettel való esmérkedés, a vallással nem csak szépen megegyez, hanem annak szent céljainak elérésére is - tudni illik a Teremtő esméretére, és az ember szíve javítására - nagy segítség, és ennél fogva a vallás tanítójának hivatalához nem illetlen, sőt az ő kötelességébe is belevág.” (Diószegi: Erkölcsi tanítások prédikációkban)

„Maga az esméret terjedése és szélesedése az ember okos lelkében a legtisztább és nemesebb gyönyörűségérzésnek kútfeje.”

„...óhajtani lehet, hogy aki még valaha nyelvünkben újít, azt a népnyelv, népi észjárás oly teljes ismeretével, s oly romlatlan nyelvérzéssel tegye, mint Diószegi és Fazekas.”

oooooooooooo

December 31.

Aki megkeresztelte Konstantin császárt – Szent I. Szilveszter pápa

Szilveszter pápa 314-től 335-ig vezette az Egyházat, elsőként az üldözések lezárulása után. Szilveszter pápa elődje, Miltiádész pápa alatt szabadult meg Róma Maxentius zsarnokságától, amikor Nagy Konstantin legyőzte őt. Szilvesztert hitvallóként tisztelték, mivel az utolsó üldözésben állhatatosan megvallotta Krisztust. A szabad vallásgyakorlás első időszakában olyan férfiakat választottak és szenteltek püspökké, akik az üldözés idején hitvallók voltak. Szilveszter pápaságának legfontosabb tevékenysége a római egyház megszervezése és a liturgikus ünneplések kialakítása volt. A császártól az első adományt még Miltiádész pápa kapta, amikor Konstantin a pápa rendelkezésére bocsátotta a lateráni palotát. A 313 októberére meghirdetett zsinat atyái már ebbe a palotába gyűlhetek össze, és a pápák egészen a 14. századig itt éltek, és innen gyakorolták pápai hatalmukat. Konstantin elrendelte, hogy a lateráni palota mellé építsenek egy nagy bazilikát, amely később a „minden templomok anyja” nevet kapta. A lateráni bazilikát Szilveszter pápa szentelte fel 324-ben. Pápasága éve alatt kezdték építeni a Vatikáni-dombon a Szent Péter sírja fölötti első bazilikát is, Szent Pál sírja fölé egy kisebb bazilikát kezdtek építeni az ostiai út mentén.

(A külön jelöletlen szövegek a félhivatalos Magyar Kurir katolikus portál archivumának anyagai)

oooooooooooo

Végezetül, Óév búcsúzóként....

Régi magyar áldás

Aldott legyen a szív, mely hordozott,
És áldott legyen a kéz, mely felnevelt.
Legyen áldott eddigi utad,
És áldott legyen egész életed.
Legyen áldott Benned a Fény,
Hogy másoknak is fényo lehess.

Legyen áldott a Nap sugara,
És melegítse fel szívedet.
Hogy lehess enyhet adó forrás
A szeretetedre szomjazóknak.
És legyen áldott támasz karod
A segítségre szorulóknak.

Legyen áldott gyógyír szavad
Minden hozzád fordulónak.
Legyen áldást hozó kézed
Azoknak, kik érte nyúlnek.
Aldott legyen a mosolyod,
Légy vigasz a szenvedőknek.

Légy te áldott találkozás
Minden téged keresőnek.
Legyen áldott immár
Minden hibád, bűnöd, vétked.
Hiszen, ki megbocsátja,
Végtelenül szeret téged.

Úrizen hát ez az áldás,
Fájdalomban, szenvedésben,
Örömben, bánatodban,
Bűnök közti kísértésben.

Úrize meg tisztaságod,
Úrize meg kedvességed.
Úrizen meg önmagadnak,
És a Féged szeretőknek.

